

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap februarius 23^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóírásnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

ELŐFIZETŐ SZÉPNEM.

Désy Judith, Nagyné assz.

Haáder Anna kisassz.

Kállay Therézia, Eördegh Aloyzné.

Orosz Zsófia, Tóth Ferenczné.

Rácz Zsófia assz.

Szarka Zsuzsanna, Pálffy Károlyné.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Nagybátyám könyvtára. *(Végzet.)*

Ekkor bátyám őt elkíséré. Egy pillanatban kezemben volt a' foliant, melyből ő olly figyelmesen olvasott; szerencsére az említett benyilót bátsim nyitva hagyá; azon tehát beszaladok, 's onnét szobámba. Egy pár perczenet 's a' könyv el-van rejtve, a' báb félre téve, 's csak alig vagyok az ágyon, már a' nagybátya is itt van. „Hogyan te már fen vagy? — kérdé — mikor ébredél-fel?“ — Pontban tíz órakor.“ — E' szóknál nagybátyám arca annak rendje szerint megdicsőüle (verklärt); örült, hogy ismét jól érzem magam, de még inkább, hogy tudománya győzött. „Most Gyula“ — folytatá innepi hanggal — megfogom mondani, mi volt tulajdonkép-pen nálad a' baj: hemicephalalgia.“ — „Gondolja?“ — „Nem csak gondolom, Gyula, hanem tudom, bizonyosan tudom, egy vonással se távozám-el Hippocratestól. Az esés (bukás) által kis agyvelőd megzavartatott, 's ennek folytában az agybőr beteges munkálkodásba esék. És tudod-e valóban, hogy találtalak? az ütért (pulsust) igen sebesen, a' tekintetet meredten, szóval deliriumban. Ez okból eltérítés végett egy flastromot“ — „Ő bátsi! hallgasson arról, 's ne mondja senkinek is.“ — „A' flastrom elkülönöz, el-választ; az ember jobban lesz reá: a' delirium azonban még

tart; azért a' hivesítő ital" — „Ó igen bátsi!" — „Te békével alszol reá." — „Felségesen aludtam." — Egészen mint jósolám: éjfél utántól egész tíz óráig, 's most lábba-dozó (reconvalescens) vagy." — „Egészséges vagyok!" — „Nem, nem! vissza eséstől (recidiva) még mindig lehet félni. Te csendesen maradsz, 's én még valamit fogok rendelni. Mindenek előtt nyugodj, 's ne dolgozz ma semmit is, igérd-meg ezt nekem." — „Minden esetre úgy lesz."

De csak alig ment-ki, már én a' foliant előtt ül-tem; hanem itt uj, nem csekély zavarba jöttem. A' könyvnek 2,000 lapja volt, és siettemben elfeledém a' lapot kijelelni, melly őt érdeklé. E' tévelyben (laby-rinth) keresgéljek? talán egy gondolat, egy szó tet-szék neki, 's e' szót én egy millio szóból találjam-ki?! De vágyam ellentállhatlan volt; úgy tetszett, mintha sorsom függne tőle. Hozzá láték tehát; milly szorgal-masan olvasék! látott volna csak nagybátyám, vagy tani-tóm, bizonyára így szóllit vala meg: „Ne olly hevesen, ifiú! a' mi sok, az egészségtelen." — A' könyv egy öreg krónika-gyűjtemény volt; hős tettek, szerelmi történetek, czimertudományi szemét, zálog - és vevő - levelek, egy vegyület egészen nagybátyám izlése szerint. Azonban némit találtam, mi mind kettőnkre illhetett, de se többé se keve-sebbé mint akárki másra is. Így mintegy a' 200-ik lapig eljövék, midőn a' székek zörög, a' létra gördül, nagy nyug-talanság uralkodék a' bátya szobájában. Ekkor egy gondo-lat ötlék eszembe, 's felmentem hozzá.

Nagy bátyám valóban a' legnagyobb nyugtalanságban volt könyve végett, 's azt keresve egyik szegletből a' másikba szalada. „El van lopva, Gyula! oda van! — a' könyv megbecsülhetlen, mert már meg se kaphatni, 's pe-dig már a' keresett ponton valék, az ohajtott lap jelöttem feküdt, — most tekintetem patvarban van! Ó Libanius, tehát neked kell igazodniak maradni!" — „Lehetetlen! itt meg kell — hogyan — hol volt tehát azon hely a' könyv-ben bátsi?" — „Tudom is én? három esztendeig fáradozni a' bullával, 's utóljára mindent dugába dőlni látni!" — „Bulla? minő bátsi?" — „Unigenitus" — Unigenitus? ez valóban borzalmas! és mi állott valljon azon helyen?" — A' bulla egy varianssal volt citálva, melly máshol nem jön elő." — „Más nem?" — „Tehát azt gondolod te, hogy ez nem

elég? én az egész világot oda adnám azon lapért, de a könyvnek elő kell jönni. — Csak egy ember játszbata velem e' tréfát, 's nekem meg kell tudnom, ki volt ama betyár, ki foliansokat lop; — el, el!“ 's a' jó nagybátya vendég-haját, erre pedig háromszegletű kis kalapját feltevén régi nádpálczáját kezébe vevé 's elment. Én is legott vissza sieték szobámba, 's hogy a' gonosz szót el ne felejtsem, mindig ismétlém magamban: „Unigenitus, unigenitus! 's a' könyvben keresém. Itt van unigenitus! nagy betűkkel. Deákul! ó jaj! Ez idő óta a' deákot, melly az előtt sem igen akart fejembe tapadni, már éppen nem szenvedhetem. Azonban a' bulláról, melly a' második lap közepén kezdődék, vissza tekinték az elsőre, és mit olvastam? Következő régi stylusú irományt:

„A' tavaszvári urodalom ezután a' Bozótiak tulajdona leend Mátyás urfi 's Thiengen Hedwig kisassz. közti házassági köteg által.“

„Urfink még Ámor istentől soha se látogattatott vala meg. Hanem most történék, mikor tudni illik szája és álla helybe indula, hogy sz. György napján Hedwig kisasszonyt a' vár udvarában legelőször meglátná. És a' minthogy is az akkor igen csinos és kellemetes kisasszony volt, az urfi legott szerelemre gyulladt vala, elannyira, hogy neki se nappal se éjjel más gondolatja nem lön, és még éji nyugalmát is tőle elorozá. De mi módon a' kisasszonyhoz eljuthatna, magának semmi tanácsot nem adhatta, miért-hogy ő a' módosság dolgában tapasztalással és tudománnyal szűkölködék. Az urfi a' vele egykorú uraságokkal nagyon szilaj, és szabados vala, de a' kisasszony körül csudálatosan félénk és majd nem ügyetlen. De miért hogy a' szerelem neki nagy sok lángot ada, végtére még is megbátorodék, és minekutána tudomásul volna neki, hogy a' kisasszonynak a' nagy-anyám-asszonynál szolgálatot kellett tennie, az elő-szobába mene egy gyönyörű virágot tartván kezében, 's azon kívánsággal levén, hogy azzal kezdené-meg a' bevezetést a' további nyájaskodásokra. És minek előtte a' kisassz. megjelenék, az urfi igen bátor és elhatározott akarattal vala, hogy a' virággal neki nagyon-nagyon nyájason udvarolna; hanem mikoriban Hedwig kisasszonyt hallaná közelgetni, a' virágot asztal alá hajtá, valamintha az az ujjait perzselte volna, és le vala verve,

és a' világért egy szavacskát se mondhatta, és hasonlita az inasához, kit valamelly csinyon megkapának. Mikorában Hedwig kisassz. az urfit ilyen látná, és a' virágot az asztal alatt, igen megijede, és teljességgel elpirula, és a' két uraságok egymásra nézének, és veresek valának mint a' mezei pipacs, és semmit se szóllának. Ekkor a' nagy-anyámasszony jött vala, és kérdezé: „mit csináltok itt?”

Ezt olvasám, százszor olvasám-el, szinte magamon kívül ragadtatva az örömtől; majd össze hasonlítám ez ártatlan történetet azzal, mit zsidóném arczaín olvasék, 's nem kétlém többé, hogy bátortalanságom és ügyetlenségem előtte legkedvetlenebbek nem voltak, 's hiszen a' nagybátyával tartott beszédből is kisült, hogy neki az ablakon szembe tűntem. Tehát még is értettük egymást, tehát ezerte közelebb valék hozzá, mint gondolám; 's már most szívem sugallatit szabad követnem, hiszen a' fő nehézség, az első lépés már meg vala.

Mindenek előtt a' drága sorsokat magamnak kiírák; de lélek-ismeretem nyugodni nem hagyott a' nyugtalanságért, melyet jó nagybátyámnak okozék; felvittem tehát a' könyvet, míg ő oda volt, 's mások közé rejtém, mintha magatette volna feledékenységből oda. Most zárt veték ajtómra, hogy háborgatás nélkül mulassak gondolatimmal, melyek társaságában most olly szerencsés voltam. Ezerszer léptetém-fel a' történeteket, 's annyiszor uj meg uj oldalait iparkodtam felfedezni. Végre elég volt; elhagyám a' multat 's a' jövőről gondolkozáim, mert ettől fogva egyetlen életírányom csak az volt, hogy vele egyesülhessek.

Éppen 20 esztendő's valék, deák, birtoktalan, 's minden egyéb kinézés nélkül, mint a' mit nagybátyám jóságából remélheték; de valamennyi nehézségeket lenyomtam; hiszen a' magos bátorság, melyet az első hatalmas szerelem érzete önt belénk, ezer meg ezer segéd forrásokat mutatott. Felingerelt a' nagyravágyás; hir és kitüntetés utáni határtalan ohajtás emelének-fel ön szemeimben, 's kedvesem kegyére méltóvá tévének; végre oda nyújtám kezemet, 's általa őt egy érdemlettebb sorba helyezém. De ekkor ismét előmbe ötlék, mi messze legyek még ama fényes céltól; 's ekkor kívántam, hogy bár ő igen szegény, elhagyott, familiátlan volna, úgy hogy egybeköttetésünk minden esetben részéről is kívánatos lenne; a' portás becsmérő tekin-

tete ismét eszembe jutott, 's ez maradt egyedüli vigasztalásom.

Egemből azóta már ismét régen lejövék a' földre; értelem, és józan ész, a' két legszigorúbb tanítók, a' valósággal igen is megismertettek. De mindennel, mit tőlek tanulék, annyi izletet (Genuss) nem adtak, mint akkori boldog érzelmim csak egy pillantatra is nyujtának. Mért olly rövidék az órák? mért nem jönnek ismét vissza?!

Mi volt neve, hol lakott ő, kiben egyedül élék, nem tudtam. Hétfőn ismét ablakomon lesém az órát, mellyben szokás szerint megjelent; de nem jött. Hallám, hogy a' beteg, kit ápolt, két nap óta meghalt. Pénteken éppen nagybátyámnál valék, midőn egy ismeretlen valamelly nyalábot hoza. „Nyisd-ki Gyula!“ monda nagybátyám. Én kibontám 's ama szattyánba kötött könyv volt benne. A' belső táblán ez állott: „ha meghalok, e' könyv * * * * doctor urnak adasék vissza, kitől én birom.“

„Ha meghalok! — kiáltám — ha ő meghal!“

„Szegény gyermek! — monda nagybátyám — valljon mi baja eshetett?“

„Hol lakik, bátsi?“

„Jöjj, jöjj! együtt akarjuk őt látni“ 's azon pillanatban uton valánk; az eső esett; az utsza szinte egészen üres volt; a' mint egyik szegleten becsavarodánk, néhány embereket láttunk. A' nagybátya megállt. „Mi baj? hát nem megyünk tovább“ kérdém őt. „Szegény Gyula! késő van már.“ Éppen el volt temetve, két nap előtt himlőben halt-meg.

Más nap legott ablak melletti foglalatosságimhoz fogtam; de milly pusztá, milly izetlen volt a' világ! szivem milly tele, 's milly üres volt! Egyetlen barátom, egyetlen társalkodóm ama kis könyv maradt, 's ha azon sorokat olvasám, akkor a' bánat addig szorítá keblemet, míg könnyeim nem folytak, ekkor ismét könnyebbülék. De még is! volt még egy barátom, a' nagybátya. Későbbben mindentkinylatkoztaték neki, és szívében engedekségre és jóságra találtam. Ő mindenben legbelsőbb részt vön; de egészen még se tudná megérteni; 's ha esténként komor voltam, székét közelebb tolá hozzám; így ülénk szótalan, 's mind ketten róla gondolánk. Ekkor a' kedves jó öreg sokszor mondá: „Olly értelmes gyermek — és olly szép — 's olly fiatal!“ és egy

könnyet láték a' szárke pillák alatt fényleni. — Jó öreg! rég nem vagy te már! de kedves képed legédesebb emlékimbe szövődik, 's nem enged ifiúságomra vissza gondolván keblemben egyéb érzést gerjedni, mint édes bánatot!

Az idő legnagyobb vigasztalom, és segédem lön: nyugalmat találék ismét, találtam örömeket is — de ollyakat soha; velek mondék az ifiúságnak istenhozzádót.

J E L E S M O N D A S.

Idő hatalma.

A' barom is az idővel

Szokik a' vas-ekének

Tört nyakkal 's lesütött fővel

Enged járma terhének

A' szomorú szív bánatját

Az idő el oszlatja;

'S a' könnyes szem bús harmatját

Jobb kézzel szárítgatja.

Hát az idő mindeneken

Segit csálhatatlanul.

Szabó László.

Ember ismertetője. Csak igaz az, hogy a' nagy történetekben lehet megismerni az embert; akkor csak kitör az emberből, a' mi benne lakik. A' minden napi életnek háborítatlan csendében az emberi érzelmeknek, gondolatoknak folyama tisztán foly: de támadjon egy szélvész, egy fergeteg, a' szívnek fenékén lappangó salak feladja magát, mint a' kristálynak látszott patakban elrejtett iszap.

Kisfaludy Sándor.

Aphorismák Budáról. A' hamis barátok hasonlóak a' napórán látszó árnyékhoz, melyet csak a' napnak teljes fényében láthatni, 's melly a' legkisebb felleg feljöttével eltűnik.

A' barátság előbb gondol, 's később szólt: ellenben a' szerelem előbb szólt, 's csak azután gondol.

A' barátság biztos uti bot: a' szerelem csak gyenge töredékeny séta-vesszőcske.

Nagy Ignátz.

K Ö L T É S Z E T.

Titkos bű.

Bús vagyok én, nem tudhatom, Bús vagyok az esthomályban,

Titkos az ok, nem mondhatom, Bús a' hulló harmat tájban,

Miért csüggedek!

Búra tértenek

Búsak mind az én éjjeim,

Vig tavaszim, 's elmulának,

Búsak nyíló reggeleim,

Rózsáim is lehullának,

Búsan epedek,

Elenyésztenek.

A' kelő nap búban talál, Egy van, a' ki tudva sejtí
 Búban, mikor alkonyra száll, Sorsom, hah! de nagy köz rejti,
 Búban ha felém Szívét előlem;
 Végső bucsút int sugára, Nem boldog, mert nem mondhatja,
 'S hogy kinom nem nyúl sokára, Szívét kemény bú fogyasztja,
 Reményt önt belém. Ha vél felölem.

Igy nincs, nem lesz idő 's óra

Melly sorsom már hozza jóra,

Ah! így élni, így tűrni;

Milly nehéz — elszenvedni!

Földváy.

C s a l a t á s.

A' kikelet még nem nyílik 's már rózsá-kebelről

Báj fakadoz: csalatom, Lencsinek ajka mosolyg.

P. Károly.

K Ü L Ö N F É L E.

K ü l ö n ö s m u s e u m. Jelenleg Parisban egy egészen saját-ságos museum nyitattott-fel, mellyben minden nemű büntető eszközök gyűjteménye találtatik; leginkább algiriak. Lehet itt látni köteleket, mellyekkel Algirban a' rendőrség asszonyi rabokat büntetett könnyű vétségökért. Házasság-törés mind a' két részről halállal büntetetik; az asszonyt zsákba dugják 's a' vízbe vetik; a' férjfi pedig kötéllel megfojtatik. A' rendőrök (ott Bisgris) botokkal vannak fegyverkezve, mellyekkel igen gyakran mindjárt ki is fizetik az embert; ezen botokat ők a' Dey előtt is szokták volt innepies menetben vinni, valamint a' Romaiak a' fascés-eket. A' tolvajnak kezét valamelly sebész (seborvos) szokta levágni, és vagy a' kinok nagyobbítására, vagy a' vérnek lecsillapítására szokás vala még a' csonka kart forró szurokba mártani. A' Tatagbant olly lefejeztetés alkalmával használják, melly a' Dey-től vagy a' Kadi-któl rendeltetett; a' gonosztevőnek le kell térdepelnie, 's a' fej közönségesen egyetlen egy csapásra üttetik-el, olly jól vannak ezen Tataghan-ok megélesítve. A' főrangú Török kötélre ítéltetett, a' közönséges Néger (szerecsen) felakasztatott, az istenkáromló nyársra vonatott 's a' t. Mind ezen eszközöket pedig látni lehet az említett museumban.

22 férjű asszony. Időnkben már rendkívüles dolognak tartatik, ha valaki három-négyszer megházasodik, 's nem néha susogások támadnak felette. Noha miveltségünkre olly büszkék vagyunk, még is meg kell vallanunk, hogy a' házassági dolgokban messze hátra vagyunk. A' 4-ik században t. i. Damasus pápának, a' szentnek, idő szakában egy asszony adaték férjhez, kinek már 22 férjei voltak, olly egy férjfihoz, ki 20 feleséget kísért a' sirba, 's a' 21-dik temetésén mint győzedelmes koronával és pálmával ékesítve jelent-meg.

Érdem-vitézek. Ama kérelemlevelek közt, — így irnak Brüsseltől — mellyek a' becsület-rendet kiosztogató kiküldöttség.

nek benyújtattak, a' többi közt egy nivelles-i lakos-é is találkozik, ki abban az érdem-keresztet kéri, és ugyan következő okokkal erősítve kérését: 1) mert az ottani kávéházban két esztendeig olvasta a' liberalis ujságokat. 2) Mert puskáját egy önként vállalkozottnak kölcsönzé augustus hónaptól kezdve az egész táborozás alatt, és 3) mert ő maga Nivellesben hátramaradt, hogy a' várost őrizné.

Mulattató. 1) „Csak nem mindig igaz az a' közmondás, hogy nem messze esik fájától az alma. — Lám a' mi boldogult urunk millyen jó volt, fíja pedig milly gonosz“ — mondá az öreg bíró a' kulacsot emelő jegyzőhez. — „Hja — közbe vág a' kis bíró — talán hegyen volt a' fa, és az alma legördült.“ Nagy Ignázt.

2) Kényesen mutogatta nékem szomszédom a' minap régiségei gyűjteményét. „Ez Rákóczy feje“ — és két koponyára tette hosszú ujjait. — „„Mind a' kettő?““ kérdém tréfálódzva. — „Igen is; egyike gyermek, másika ember korából“ lön a' válasz.

Frankenburg Adolf.

3) Egy — másoknak különféle portékájit házról házra eladni hordozó — Török-Zsidó a' többi közt jelenleg olyan mesterséges patent-beretválkozó - tükröket is árul, mellyek a' szakálatlanokat legszakálosabbaknak, és a' legtisztább képűt is szeplősnek és rutnak ennek legnemesebb vonásait elundokítva mutatják. De ezen csallatás csak addig tart, míg az ember a' tükkörre vastagabban nem lehel, és azt mogyoró-olajjal meg nem futtatja. P. A.

Csere-rejtvény.

Hét betű.

1. 2. 3. Isten volt a' régieknél
Most nem a' Keresztényeknél.
3. 2. 1. Idő 's planéta vagyok.
4. 5. 6. 7. Mind kicsinyek, mind nagyok
Hozzá elérni sietnek.
6. 7. Vele ölnek, vágnak, metsznek.
7. 6. 4. 5. Kis háznak, palotának
Rakja az ács héjjának.
Királynak is neveztetett,
Bár mint gyáva, elvettegett, —
Ezópot ha olvasod
Bővebben megláthatod.
7. 6. 1. Munkás bogár össze hordja.
3. 6. 1. Az egész világot lakja.
1. 6. 3. 5. Akár ércz, akár papiros,
Mindeneknél kívánatos,
Ez a' világ bálványa;
Kivált fűsvény kívánja.
7. 2. 1. Találsz sokat könyvekben
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Van a' hősek melljeken;
Harczban élet mentője,
Őrzője, és védője. —

Ináncsi Pap András.

Előbbi rejtvény: Levél.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.